



ЗАМАН



КЪАБАРТЫ-МАЛКСЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ **ВРЕМЯ** ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КЪАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Жыйылыу

Элбрусну къоруулагъанланы обаларындан топуракъ Москвада сакъланырыкъды

Уллу Ата журт урушну жигитлерини хурметине ишленген бек бийик тау эсгермелден бири Терс-Кюл элде орналыды. Эсге тошоуроюно эм бушуну кюннде мында, битеу къыралдача, «Эсгерюно уучу» деген патриот акция бардырылгъанды.

Кюн ортада эсгермени тийресинде жамаут аслам жыйылгъанды. Былайда Европаны бек бийик тауу Элбрусну къоруулау сермешледе жоюлган жигитлеге баш уругъа келгенлени арасында КъМР-ни башчысыну къуллугун болжаллы халда толтурган Казбек Кокков, баш федерал инспектор Евгений Ткачев, министрле, аскерчиле, РФ-ни МЧС-ини къутхаруучулары, «Элбрус» излеу отрядны келечилери, школчула, Юнармияны жаш аскерчилери да бар эдиле. Акциягъа Уллу Ата журт урушну ветераны Этезланы Нажмудин къатышты алау бютонда кыуат бергенди.



тарыхны торлендирмеге изленгенлеге онг бермеге кереклисин чертгенди. «Уллу Ата журт урушда Хорламад совет халкыны магъанасын бир адам да учуз этдираллыкъ туйюлю. Ол фашизмни ууатып, адам улугъа мамырлыкъны сакълангъанды! Барыбызы да борчубуз аскерчилерибизни батырлыкларыны юсюнден келир тейюлеге билдирирегди. Бизни къырал Хорлам ючюн берген багыны унуттуругъа, шартланы торлендирмеге кюроштонлеге къжау туругъа керек!» - дегенди ол.

Евгений Ткачев РФ-ни Президентини Шимал-Кавказ федерал округда толур оринликке келечиси Россияни Жигити Александр Матовникову атындан селеше, ёсеп келген тейюно таматаланы жигитликлерин сакълангъа чакъыргъанды. «Биз былайда ма бу эсгермеде атлары жазылгъанла кесперини жанларын мамырлыкъ ючюн амагъанларыны хайырындан турабыз», - деп къошханды ол.



Этезланы Нажмудин а ол къяны къазаутны жигитлери унутулмагъанлары, ветеранлагъа хурмет этилгени, совет халкыны батырлыкы тейюден тейюге сакълангъаны ючюн ырызлыгъын айтханды. «Кыралыбызны келир кюню сиэни къолугъадады. Ата журтубузну, Россияни сыйогуноз», - дегенди ол жаш адамлагъа.

Терс-Кюлну школуну арбазында уа «Элбрус» излеу отрядны келечилери тау этекледе тапкан затладан керимок къурагъандыла. Былайда уа къуаулла, уучу ушкокла, артиллерия сауутланы сынлыклары, окъла, аскерчилени кийимлерин, чуръкларыны окъуна керюрге боллукъ эди. Акциягъа къатышханланы аскер как эмда чай бла да сыйлагъандыла.

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини алтынчы чакъырылыууна депутатла айырыу
2019 жыл 8 сентябрь

Кёрмюч Предприятияларыбызны продукциялары - Тегеранда



Бу кюнде Тегеранда (Иран) аш-азыкъланы жарадыруучу технологиялары 26-чы халкыла аралы кёрмючю - «Iran Agro 2019» - бардырылгъанды. Анда бизни республикадан кесперини продукцияларын «Живая вода» ООО (гера суула), «Вириди Фарм» компания (химия семирткичле) эм «Юр-Агротрейд» предпритие (хазыр мал ашла) керюзгенди. Ары бардыр алагъа КъМР-ни Предпритимательствогъа себеплик этуу арасыны экспорт бюному болушханды, деп билдиргенди КъМР-ни Экономиканы айнытуу министрствосундан.



Акция Ата журтну жигитлерини атлары ёмюрде да унутулмазча

22 июньда - Уллу Ата журт уруш башлангъаны 78 жыл толгъанына атылып, «Эсгерюно уучу» деген битеуерсей акция къуралгъанды. Анга Нальчик да къошулгъанды. Кюн ортада «Ёмюрлюк от» мемориалны тийресине халкъ кёп жыйылгъанды. Аланы арасында Парламентни спикерини орунбасары Жанатайлы Салим, Нальчикни администратциясыны таматасы Таймураз Ахохов, депутатла, министрле,

жамаут эм дин организацияланы келечилери, жаш адамла. Акцияны алында уа Урушну, урушуну, Сауутланган кючлени ветеранларыны Нальчик шахарда советини башчысы Абдулаланы Мустафа, урушну ветераны Нина Герасимено, Нальчикни аскер комиссары Залим Шогенов селешгенди. Ала Ата журтубузну къоруулаулагъанланы атларын ёмюрлюк этерге, бюгонню мамыр жашуа ючюн къаллай багъа берилгенин унутмазгъа чакъыргъандыла.

Сыйларын кёрюу Жау чыракъла жандыргъандыла, дин төрелени толтургъандыла

22 июньда - Эсге тошоуроюно эмда бушуну кюннде - эрттендикде 4 сагъада Нальчикде солуу паркъа «Ёмюрлюк от» мемориалны тийресине жамаут аслам жыйылган эди. Аланы арасында законла чыгаруучу эм толтуруучу элде органыны, жамаут эм дин организацияланы келечилери, право нызамны сакълануучула, Юнармияны жаш аскерчилери да.

Акциягъа къатышханланы алларында Урушну, урушуну, Сауутланган кючлени ветеранларыны Нальчик шахарда советини башчысы Абдулаланы Мустафа селешгенди. Ол танг ата башлагъан кезюнде ол къяны къазаутда жоюлган жигитлерибизге хурмет этерге келгенлеге ырызлыгъын айтханды. Жаш тейюге айлангъан, тарыхны билрге, Уллу Хорламны даражасын учуз этерге кюроштонлеге къжау туругъа, тарыхны кесперине тапкъыгъа торлендирмеге изленгенлеге аллай онг бермеге чакъыргъанды.



ТАПЛАНДЫРЫУ Жолланы къолгъа алгъандыла

Жай жылыу келгени бла жолчула да тири къармашын башлагъандыла. Алай бла «Кюрокъуусу эмда кавестовуу жолла» деген миллет проектни чеклеринде Терк районда Дейсков

- Тёбен Курп жолну жагыртуу барады. Ремонт ишле аны эки кесегинде (океки километр чакълы) бардырылгъандыла, кеси да Шимал Осетияны чегине дерги.



Реконструкцияны чеклеринде «Дизайн-К» подряд организациянын специалистери жолну миздорун тынгылы жараштырып, жаңгы асфальт саллыкъдыла, жаңы бла суу ыргыгъыла орнатыркыдыла, тегерек-башын тапландырыркыдыла, автобуска тохтарча жерле къуарыркыдыла. Ол жумушланы аяктау оларны ахырында дерги мамаларгъа белгиленди.

Жазылыу-2019 Эки-юч кюн къалгъанды

Багъалы окъуучула! 2019 жылны экинчи жарымына жазылуу компания бошолыргъа бек аз заман къалгъанды. Аны себепли бир амал табыгъыз да, бу кыйиматлы жумушну тындыргъыз. Миллет газетибиз хар тоулу ююрге багъалы конокъчак кирсин, улугъа-гитчеге да аксыллы сёз нёгер, огурулу кенгешчи болсун.

Жай къайгылы Баллиле жыядыла, будай орадыла

Жайны биринчи айы бошала барады. Аны бла азадан тирлик жыйыу да аюла башлагъанды. Езенде Терк районда сабандала бу кюнде иш къазаутды: эл молкде къармашхалла шёндю терж жетген култураланы жыйыу эмда кююкълени оруу бла керешедиле. Алай бла, муниципалитетини администрациясындан билдиргенлерине керге, бу айны орталарында жылкыны жыйыу башлагъанды. Агарчыла Пляновское, Дейское, Тамбовское, Терекское эм Арик элде аны жыйырмадан артык гектар жерде ёсдюргенди. Ахыр 3-4 жылны ичинде ала бу къыстау барады. Саулай айтханда, бийыл районда кююк будай бек къалмай сегиз миң гектарда ёсдюрюлгенди. Ал тергеулеге керге, аны битимлиги бир гектардан эм азындан 45 центнер боллукъду. Тирлик жыйыуда бек тыгъалы комбайна хайырлангъанды. Специалисте айтханга керге, ала жерге бир будай бюртюкно да тошоормей алай жыйадыла.



Танг битген картофну жыйыу башлагъанланы сора Жаңы Малкъарда бла Красноармейское элде, ол жерледе кеч битген хобусты бла нашаны алыбана барады. Алайды да, шёндю тирлик жыйыу къыстау барады. Жерини мыллыгъы азыркы болгъанына да къарамай, агарчыла култураланы сакълануу кюлдэн келгени аймагъдыла, бар керекли агротехника жумушланы кезююнде этедиле.

ДИКТАНТ

Тарыхны иги билгенде - дипломла бла сауугъала

«Хорламы диктанты» патриот акцияны регион бёлюмюнде жетишилгени атлары белгили болгъанды. Аламын бы конюле «Единая Россия» политика партианы бёлюмюню толтуруучу комитетинде саууу алгандыла.

Акцияны КъМР-де бардыруу ючюн жууаллы – партианы регион бёлюмюню башчысы Михаил Афашаев, аймакымыланы алгъушлай, диктант республикада юч жерде болгъанын, анга абаданла, жаш адамла да тири кытышханларын белгилегенди. Ызы бла ол башхаладан улуу балла алгъанга дипломла бла эсе кылыкълык сауугъала бергенди.

Эскизге салыкчы, диктант Улуу Ата журт урушда Хорланды.



ны 74-жыллыгын белгилеуочу конюле бердирилганды. Анга битеу кыралда да 800 миңден аслам адам кытышханла, аламын арасында белгили политикле, алимле, искусствода ишлегенле, жаш адамла да бардыла. Андан сора да, ол кыялы кызауаты тарыхын кыялы билгенлерин Германияда, Монголияда, Кытайда, Беларусыда, Великобританияда, Кызастанда, Украинада, Армянида жашагъа да сынагъандыла. Битеу да бирге уа акцияга 43 тыш кыралны келечилери кытышхандыла.

Къабарты-Малкварны, Дагъыстанны, Башкортостанни инсанлары тарыхны аламант билгенлерин кьрготгенди. Дагъыда Санкт-Петербург, Челябинск да иги кьрөмдөле болдургандыла (орта эсеп бла ала 30 балдан 15,7 балл алгъандыла).

Ахырында тарыхны айрымалы билгенле партианы келечилери бла бирге суракта тошгенди.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

КОНКУРСЛА

Гуппойланы Асият – жылны бек уста юйретуочюсю

«Жылны юйретуочюсю-2019» деген кырал даражалы эришюню республикалы кесеги алгъаракълада Нальчикни 75-чи номерли програмиясында кызуанчы халда ачылгъан эди. Бу махкеме бошдан сайланмагъанын да белгилеге сюме: ол «Юлгюню сабий сад» деген битеросей конкурса хорлагъанды.

Юйретуочюлени КъМР-ни жарыктандыруу, илму эм жаш тёлню ишлери жапы бла министри Аюс Кумыков, Нальчик шахарны жер-жерли администрациясы орунбасары Улбашланы Ислам, 34-ю номерли програмияны директору, РФ-ни КъМР-ни сыйлы устасы, РФ-ни халкы устасы Галина Иванова да алгъышлагъанды.

Конкурса 13 юйретуочю кытышханды. Ол тёрт конюню ичинде эки уругъа бёлюнчю бардырылганды. Биринчиси да эки кесектен кыралганды. Эм алгъа анга кытышхана келери ишлеген садиклени, кыялай теманы экинчилерини юслеринде ханларга аныдыла, башха айтсакъ, презентацияларын кьрготгенди. Ызы бла уа (кьжиню коню) ала танымган сабийла бла – юйрету иш, ючюнюк коню а мастер-класс бардыргандыла. Ахырында уа сабийлени ата-аналары бла тобешгенди.

Конкурсантлага даражалы жюри багъа бичгенди. Анга ведомстволу министрствону, билим берюде ишлегенни профсоюзларыны рескомуну, басма органланы, КъМР-ну да келечилери киргенди.

Эришюге кытышхана барысы да - районларыбызны келечилери. Ала устала, художник, артисте, музыкантла, физкультурчылла, чемерилдиде. Бек башы уа, жууаллыкны излеген усталыкны сайлап, анга керчи болгъан халал жюрекли, эсли, сабыр адамдыла. Ол себеден жюриге сайлау этерге тынч болмагъанды. Алай эсе да, ол бир оумгъа келип, Кызхатханд Чеченланы Шамил атлы орта школуну сабий садны юйретуочюсю Гуппойланы Асиятны эм игиге санагъанды.

Тырнауазуну 3-ю номерли мектебине бойсунган садикде ишлеген Элеккуланы Наталья, Нальчикде школга дери билим берген 73-ю номерли учрежденидан Айна Бельтаева, Бахсан шахарда 1-чи програмиядан Ольга Васильева конкурсу лауреатлары болгъандыла. Аламын барысына да КъМР-ни Жарыктандыруу, илму эм жаш тёлню ишлери жапы бла министрствосуну грамоталары, багъалы сауугъала да берилгенди.



Энди Гуппойланы Асият Москвага битеросей конкурсу кырал даражалы кезюню Къабарты-Малкварны атындан кытышшырды. Анга жетишмил болуп кыайтырын тежөйбиз.



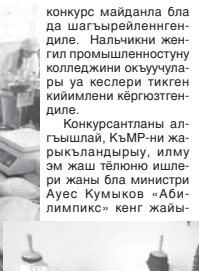
ХУЛАЛАНЫ Марзят. СУРАТЛА: (солдан оңнга) биринчи Гуппойланы Асият.

Чемпионат

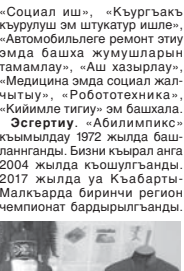
«Абилимпикс» кёллендиреди, жангы онгла ачады



Нальчикде Къабарты-Малквар гуманитар-техника колледжде сауукъл жаны бла чекленген онглары болгъанлары «Абилимпикс-2019» деген ючюнюк регион чемпионатлары бардырылганды. Юч конюню ичинде (20-22 июнь) конкурсантла – битеу да 70-ге жуукъ адам – «школчу», «студент» эм «специалист» деген кызуумлада эришгенди, «тегерек столлагъа», торлю-торлю усталыкъларга кьре кыралгъан мастер-классла кытышхандыла.



Биринчи коню ала республикабызны юйретилери келечилери этген ишледен кыралган сейрикл кьрөмюге, концертте да кырагъандыла, конкурс майданла бла да шагъарейленгенди. Нальчикни жюнгил промышленностуну колледжини окутуучулары уа келери тикен кийимлени кьрготгенди.



Конкурсантланы алгъушлай, КъМР-ни жарыктандыруу, илму эм жаш тёлню ишлери жапы бла министри Аюс Кумыков «Абилимпикс» кенг жайы конкурс майданла бла да шагъарейленгенди. Нальчикни жюнгил промышленностуну колледжини окутуучулары уа келери тикен кийимлени кьрготгенди.



Магъаналы эмда улуу ишчи кырагъанлары барысына да жюрге ырызлыгъын билдиргенди.



Бу эришуле сауукъларында кемчилликлери болгъанлары кьрготкенди, жуерилгерге бла усталыкъларын кьрготторге, иш берюмюлени эслеринде да келерине бурурга онг береди.

Марзят АДИЛОВА. Сурагланы автор алгъанды.

Проекте - бийик багъа



Къабарты-Малкварны Жамауат палатасыны Жаш тёлню советини келечиси Ислам Маковев «Мени законла чыгарыуучу башламчылыгым» деген битеукурал конкурсда хорлагъанын коню диплом эм «Депутат резерв» деген белги бла саууаланганды. Аламын анга Российни Кырал Думасында бергенди.

ХУЛАЛАНЫ Марзят. СУРАТЛА: (солдан оңнга) биринчи Гуппойланы Асият.

Ислам ишин «Социал политика» номинацияда «Тутмакъланы социальный реабилитациялары» проблемала эм аламын тамамлуучу жоллары» деген темага хорлагъанды. Анга конкурсну заочный кезюмде окуна бийик багъа бичилгенди. Автор аны форумда кыруулагъандан сора уа, жюрини номинацияда эм иги проект ол болгъанына ишеклиги кыалмагъан эди. Аны илму башчысы КъМР-ни Жамауат палатасыны келечиси, Суфадан Дадов да диплом бла белгиленгенди.

КъМР-ни Ара межгити – Россейге бек белгили 80 жерни арасында

«Россия в миниатюре» деген сейр кьрөмючю конюакълары Къабарты-Малкварны Ара межгитини макети бла танышырыкълдыла. Ол 25 июнда Москвада Царицын паркта ачылгъанды. Ары келгенле Россейге бек белгили 80 жерни кьрөрге болукълдыла – Москва, Кьрөмчиден башлап Владивостока Руссий аймакда кьрөрге, КъМР-ни Улу Джаме мечитине дери да. Макетле 1:50 өлчөмде ишлендилди.

Кыралда бек белгили, адала банкда эни счөтла эсгертелени макетлери 1,5 гектар жерде орнатылдыла. Проектни автору Виктор Жилекоку айтханына кьре, анда Спасский башыны, Сахлинде Аннива аймакда маякны, Кырымда Массандра, Ласточкин гнездо кыалланы эм кьн башха сейр мекямланы кьрөрге он барды.

Макетле уа битеу архитектура энцикликле, ол санда накышлада, терезелде, эшикпде жазуула окуна сакъланы ишленгенди. Кьрөмючю беш жылы ичинде 60 адам хазырагъандыла, объектле архитектура пластикден жарашдырылдыла.

Кьрөмючю башламчылары ол Россейни башламчылары культура хазнасына сейрини кьрөзгар мураат бла кыралганды.

КУЛЧЛАЛАНЫ Зульфия.

АНГЛАТЫ

Бала ючюн болушлукъ энди жашагъан тийресинде табылыкълды

«Сабийлери болгъан юйорюле хар айдан тёлннген пособиалны банкда эни счөтла эсгертелени макетлери 1,5 гектар жерде орнатылдыла. Проектни автору Виктор Жилекоку айтханына кьре, анда Спасский башыны, Сахлинде Аннива аймакда маякны, Кырымда Массандра, Ласточкин гнездо кыалланы эм кьн башха сейр мекямланы кьрөрге он барды.

Макетле уа битеу архитектура энцикликле, ол санда накышлада, терезелде, эшикпде жазуула окуна сакъланы ишленгенди. Кьрөмючю беш жылы ичинде 60 адам хазырагъандыла, объектле архитектура пластикден жарашдырылдыла.

Кьрөмючю башламчылары ол Россейни башламчылары культура хазнасына сейрини кьрөзгар мураат бла кыралганды.

«Россия в миниатюре» деген сейр кьрөмючю конюакълары Къабарты-Малкварны Ара межгитини макети бла танышырыкълдыла. Ол 25 июнда Москвада Царицын паркта ачылгъанды. Ары келгенле Россейге бек белгили 80 жерни кьрөрге болукълдыла – Москва, Кьрөмчиден башлап Владивостока Руссий аймакда кьрөрге, КъМР-ни Улу Джаме мечитине дери да. Макетле 1:50 өлчөмде ишлендилди.

Кыралда бек белгили, адала банкда эни счөтла эсгертелени макетлери 1,5 гектар жерде орнатылдыла. Проектни автору Виктор Жилекоку айтханына кьре, анда Спасский башыны, Сахлинде Аннива аймакда маякны, Кырымда Массандра, Ласточкин гнездо кыалланы эм кьн башха сейр мекямланы кьрөрге он барды.

Макетле уа битеу архитектура энцикликле, ол санда накышлада, терезелде, эшикпде жазуула окуна сакъланы ишленгенди. Кьрөмючю беш жылы ичинде 60 адам хазырагъандыла, объектле архитектура пластикден жарашдырылдыла.

Кьрөмючю башламчылары ол Россейни башламчылары культура хазнасына сейрини кьрөзгар мураат бла кыралганды.

«Россия в миниатюре» деген сейр кьрөмючю конюакълары Къабарты-Малкварны Ара межгитини макети бла танышырыкълдыла. Ол 25 июнда Москвада Царицын паркта ачылгъанды. Ары келгенле Россейге бек белгили 80 жерни кьрөрге болукълдыла – Москва, Кьрөмчиден башлап Владивостока Руссий аймакда кьрөрге, КъМР-ни Улу Джаме мечитине дери да. Макетле 1:50 өлчөмде ишлендилди.

Кыралда бек белгили, адала банкда эни счөтла эсгертелени макетлери 1,5 гектар жерде орнатылдыла. Проектни автору Виктор Жилекоку айтханына кьре, анда Спасский башыны, Сахлинде Аннива аймакда маякны, Кырымда Массандра, Ласточкин гнездо кыалланы эм кьн башха сейр мекямланы кьрөрге он барды.

Макетле уа битеу архитектура энцикликле, ол санда накышлада, терезелде, эшикпде жазуула окуна сакъланы ишленгенди. Кьрөмючю беш жылы ичинде 60 адам хазырагъандыла, объектле архитектура пластикден жарашдырылдыла.

Кьрөмючю башламчылары ол Россейни башламчылары культура хазнасына сейрини кьрөзгар мураат бла кыралганды.

КЪУРУЛУШ

Узакъ бармай школчулагъа – омакъл классла, спорт залла, энци бассейнле

Ленин проспекте бла Киров орам бирге кьшөлгъан жерде көп юйле ишлене туралдыла. Аламын асламысы жашау журтладыла. Кыруулуш бек терк барды. Ыйыкдан келип кырасан, торленюле иги да кьшөлгъанына эс бураса.

Аладан бири 1224 окуучу жери болгъан орта билим берген мектепди. Аны кыруулушун бардырган чекленген жууаллыгы болгъан общество «Ассоуд». Аны башчысы Насталаны Алий-Солтанды. Учасканы таматасы уа Эзеланы Руслан. Бу конюле анга жолугуу, ушакъ этгенме.

Ол билдиргенге кьре, бу кыруулуш 2018 жылда башланганды. Токташдырган мардагъа кьре уа, бийил декабрини аягына хайырлангырга бериге керекди. Аны ючюн, биринчи конюден башлап, мында ишле кыста бардыла. Бююнюккө кызалу эм спортчу ишлери бошгандыла, чырагъа да тартылганды.

Шьндю уа мектепни ичинде бола жумушлары бардырылдыла, тышы тыш кыралдан келтирилген ариу кирпичле бла кыалананды. Ол ишлени Бьзоланы Элдар бла Сергей Кононов башчылык этген бригадала бардырыдыла.

Ставрополдан келген «Фаворит климат» организацияны усталары уа сантехника бла вентиляция ишлери бардырыдыла. Мектепни ичинде биринчи бассейн болукълды. Биринчи классланы окуучуларына уа жууунурга, жюзерге башха кьре кыралгандыла.

Дагъында мында эки спорт зал болукълды. Алада окуучулагъа спортчу көп торлюлери бла жаруу этерге онг табылыкълды. Мында спортчу футбол, волейбол торлюлерге бла корешиге сюйгенлеге уа спорт майданла бардыла.

Торлю-торлю жыйылуула, школ байрамла өтдоре тургъа да 400 жери болгъан улуу отуу барды. Махкемеде ашхана да болукълды. Дерспеден



Къалачуула Аслан Сижажев, Андрей Операйло бош заманларында усталла, окуучула да анда аууланла турлукулдыла.

Аладан сора да, мында көп торлю окуучу классла болукълдыла. Кысык айтханда, жашауун шьндюгю ишлелерине келишген мектепди. Алай айтса, аны биз жангы жылда кьрөкбөк. Кыруулушчула айтхан эселерине кертичи болукъларына уа бир торлю ишеклик жокъды.

ОСМАНЛАНЫ Хыйса.



Юй спортчуно Лелюкаланы Назар. эки, экинчи, ючюнюк классланы сабийлери жаруу эте турурча

ЗАКОН

Ахча банкда юй битдирилгичи асыраллыкълды

Кьн кытылы юйле ишлетген компанияла мекямны кыруулушуну инсанла кьшөхан ахчаны банкда эни счөтла эсгертелени макетлери 1,5 гектар жерде орнатылдыла. Проектни автору Виктор Жилекоку айтханына кьре, анда Спасский башыны, Сахлинде Аннива аймакда маякны, Кырымда Массандра, Ласточкин гнездо кыалланы эм кьн башха сейр мекямланы кьрөрге он барды.

Макетле уа битеу архитектура энцикликле, ол санда накышлада, терезелде, эшикпде жазуула окуна сакъланы ишленгенди. Кьрөмючю беш жылы ичинде 60 адам хазырагъандыла, объектле архитектура пластикден жарашдырылдыла.

Кьрөмючю башламчылары ол Россейни башламчылары культура хазнасына сейрини кьрөзгар мураат бла кыралганды.

«Россия в миниатюре» деген сейр кьрөмючю конюакълары Къабарты-Малкварны Ара межгитини макети бла танышырыкълдыла. Ол 25 июнда Москвада Царицын паркта ачылгъанды. Ары келгенле Россейге бек белгили 80 жерни кьрөрге болукълдыла – Москва, Кьрөмчиден башлап Владивостока Руссий аймакда кьрөрге, КъМР-ни Улу Джаме мечитине дери да. Макетле 1:50 өлчөмде ишлендилди.

Кыралда бек белгили, адала банкда эни счөтла эсгертелени макетлери 1,5 гектар жерде орнатылдыла. Проектни автору Виктор Жилекоку айтханына кьре, анда Спасский башыны, Сахлинде Аннива аймакда маякны, Кырымда Массандра, Ласточкин гнездо кыалланы эм кьн башха сейр мекямланы кьрөрге он барды.

Макетле уа битеу архитектура энцикликле, ол санда накышлада, терезелде, эшикпде жазуула окуна сакъланы ишленгенди. Кьрөмючю беш жылы ичинде 60 адам хазырагъандыла, объектле архитектура пластикден жарашдырылдыла.

Кьрөмючю башламчылары ол Россейни башламчылары культура хазнасына сейрини кьрөзгар мураат бла кыралганды.

«Россия в миниатюре» деген сейр кьрөмючю конюакълары Къабарты-Малкварны Ара межгитини макети бла танышырыкълдыла. Ол 25 июнда Москвада Царицын паркта ачылгъанды. Ары келгенле Россейге бек белгили 80 жерни кьрөрге болукълдыла – Москва, Кьрөмчиден башлап Владивостока Руссий аймакда кьрөрге, КъМР-ни Улу Джаме мечитине дери да. Макетле 1:50 өлчөмде ишлендилди.

Кыралда бек белгили, адала банкда эни счөтла эсгертелени макетлери 1,5 гектар жерде орнатылдыла. Проектни автору Виктор Жилекоку айтханына кьре, анда Спасский башыны, Сахлинде Аннива аймакда маякны, Кырымда Массандра, Ласточкин гнездо кыалланы эм кьн башха сейр мекямланы кьрөрге он барды.

Макетле уа битеу архитектура энцикликле, ол санда накышлада, терезелде, эшикпде жазуула окуна сакъланы ишленгенди. Кьрөмючю беш жылы ичинде 60 адам хазырагъандыла, объектле архитектура пластикден жарашдырылдыла.

Кьрөмючю башламчылары ол Россейни башламчылары культура хазнасына сейрини кьрөзгар мураат бла кыралганды.

АБДУЛЛАХЛАНЫ Фатима хазырагъанды.

Тамблабызга ышангыргъан жаш жүрекледе жангаан жилтинле

АДАБИЯТ ОТУН ЖАКЪДЫ

МЕЧИЛАНЫ Кязимге

Холам-Бзынгы тарында, Шыкы эли тапкырында, Улуу Аллахдан саугага Нюр келгенде тау халкыма.

Сабий замандан атасы, Билим алсын деп баласы, Салып турду кыаруу, кыйын, Октуганны биле сыйын.

Мекка-Мадинага барып, Шыйкыдан билим алып Келмге болуп мурагы, Ары да жолга сурады.

Кырадан кыралга өте, Барды хажи этген жерге, Жауу этип, аксай-аксай, Көп кыйынлыкка да сыйай.

Малкар поэзиясыны Мурдорун салды да, бизни Ана тилде назму такды, Адабият отун жахды.

Узак тау элинде тууган Назмулары бла аксылман Чакырган эди оймолте, Тоз да жажиле адетте.

Мамырылгыга, ачышлыкыга, Ийман жолга, сабырлыкка, Хайырланып усталыгын, Фахмуун эки халалыгын.



Дуниялыкда бир хүнери – Казим темирчи да эди, Анга базыны тау эли, Жуук-узак келе эди.

Халкы бла кѳчордоле, Хур чырагын ѳчөндүрле. Орт Азияда аны, Кѳторлодо кѳкге жану.

Ол сѳксен алты жылында Къайды жерни кыйырында. Жарым ѳмѳр огузанында, Къайтардыла тау журтуна.

Жаназысын да кыдылда, Сын тап этип да сандыла. Жыйлабыз биз кыатына, Шыйкы деп атап атына.

ЧОЧАЛАНЫ Муслим, Нальчик шахар, 3-чю школ.

ХАЛКЪЫБЫЗНЫ АУАЗЫ

МЕЧИЛАНЫ Кязимге

Сен – малкар халкыны ауазы. Меккага жауу барганса, Анда дин билим алганса.

Ислам динни сен халкынгга, Хажигилиги хахына, Ана тилинде бергенсе, Биате керегин билгенсе.

Сен кѳп болуп да жанганса, Кѳлдү назму да жазганса. Адабиятны кѳгөндө, Сѳзюндөн нурунт тѳгѳлө.

Сен – малкар халкыны ауазы. Меккага жауу барганса, Анда дин билим алганса.

Ислам динни сен халкынгга, Хажигилиги хахына, Ана тилинде бергенсе, Биате керегин билгенсе.

Сен кѳп болуп да жанганса, Кѳлдү назму да жазганса. Адабиятны кѳгөндө, Сѳзюндөн нурунт тѳгѳлө.

БАТТАЛАНЫ Мариям, Нальчик шахар, 3-чю школ.

Сен – малкар халкыны чырагы,

БЕШ ДА ТАУ ЭЛНИ ФАЙГЪАМБАРЫ

МЕЧИЛАНЫ Кязимге

Халкыны атын дунинда Кеси аттандын бийик этип, Оюму тау назмулда Айтып тургандын, кесин этип.

Акылы жарыганды бетин Ол чал сакъалты хур адамны.

Соймеклик голленни ѳсдорлоп, Чакдыра жапында инсанны.

Беш да Тау элни фыйгамбары, Динин тау судан таза элген, Ёлумден юлюшю жанлагъа: «Ийман бла кыалгызы» – деген.



«Къадар аюусу нек болду? Нек тошдоу халкымы оропонинге?» – Кѳлоу кыйтып-кыйтып толду, Таныскандан тауда юйонө.

Энди кѳзлерин кыаматмаз, Чыгъа келип таулдан, кюн. Кыара сууу шоркулдамаз, Кыазак тозоу эдирди кюю...

Аны ил сыры – кюзюсо, Турды норон тѳкелней. Ол – халаллыкны юлюсо, Сѳзю – жаннетден келгеней.

Къартлыгы болду кыйгылы Кыа журтундан узакда. Кыйынлык сезип санлары, Жюреги тошоп тузакъга.

ЗАНИБЕКЛАНЫ Танзиля, Кыашхатау эл.

КЕТДИНГ, НАЗМУНГУ КЪЮЮП ЖАРТЫЛЛАЙ

Устазым УЯПЛАНЫ Оюска

Кышулу кыяны башында Кыстау чалгы чалгында, Гелуеуу ханслы дуругъа, Табийгъатха назму эте.

Хар назмуун ачы халпары Суратлай, теири кычалы, Соймеклик жасай жырыгын, Тоз гинасуу тѳгѳлөнгана.

Шыкыны ыркы басканда, Казим атланды Шыкында. Боранын Кичибалыкка Келдиги аны ызында.

Сизинча аруу айталмам, Къардан, конден, чал жауундан.

Кѳзледен акъгъан жиламукъ Къургакъ жерге жутулганлай, Алай кетдинг жайгы кюнде, Назмуунг къююп жартылай.

Туугъан жеринг Шыкыда Саркъады Штантыны сууу Эфзугу къыяга айта Аны юсюндөн назмуунгу.

ТОПАЛЛАНЫ Энор, Кичибалык эл.

Сизинча назму тизалмам Тойюлеуу аллай аксылман.

«Заман» газетин редакциясына келген кыргызстанда биринде, аны уа Нальчик шахарыночюношколуу устазы Бечелланы Лейла ийгенди, эки сабини назмулары бардыла. Аланы юсеринден ол былай айтады: «Шахарда ѳсген жаш тѳлѳ, жарыгуга, ана тилибизде шакы сѳлѳлмайды. Алай олода да бардыла аруу тау тилери бла бизни кыуандыргъанла. Оксуучуларымы орасында Батталаны Мариям бла Чочаланы Муслим алапайыны санында. Ала бир немче керер республикалы конкурсында айырмалы болгандын: «Мени поэзия дуниям», «Школ кылапар» «Аттан сабызга»... Мечиланы Казим тууганалы быйыл 160 жыл толоды. Сокталарыны Мечиланы Казимге атап жазган назмуларын сиз да зшитгизгиз союме».

Бирин назмула бла кѳчороме уа Кыашхатау келгенди. Школуканы юйеткен Россиян орта билим беруионуу сыйлы ишчиси, грант кыаткан, 2009 жылда «Образование» миллет проекте хорлап, ол жылыны сыйлы устазы болган Чечелланы Ариуханды. Орус эл малкар адабиятыны байланы тиллерин ѳздѳрууге аталган проект КъМР-ни Жарыкшандыры министрствосуун шийди. Аны жашауда бардыргъан тынч тойюлдо, алай улу дерсди билим доржорлары ѳздѳрууге итингенде, жазуучуларыбызны таматын союсу жазуу ишге, орус тилге да кѳчоромелени ослери бла юйренгенди, жашырма, кыялыны тургандыла. Пролетер чыгармаланы, сѳз ючюн, Горькийни «Ана» деген романын, ил кесек халпары ана тилге ала озган ѳмѳрүнѳ отузунчу жылларында кѳчоромелени. Бу бизге келген, орус тилден кѳчоромелен эки кыска чыгарма тилибизни байлыгын, аны не оюму да аныгылар огуун белгилейдиле.

Александр КУПРИН

ТЕМИР КЪАЯ

Жел тынайгандын. Ким биледи биз богон тенгиде калырга болурбу. Жагъага дерит оуз кычырым барды. Эки мачталы кыйбак эринип чайкалады ары-бери. Мылы желлекле созуладыла.

Акъ туман кыйыкыны тѳгерин айганды. Не жулуду, не кѳк, не тенгиз, не кѳк кѳрѳмдейди. Отуу жандырмай турары. Къарт Сеид-Аблы, кыйыкыны кирли эл жаланакъ калитаны, терен ауаз бла эртегили тауруну айтады. Мен анга жюректен ийнанма. Нек десенг кен сейр тынгылауукду, тобобозиде керѳмдеген тенгиз жулуклайды, биз а, тѳгерегибизни туман алып, акъ кылып булутлада акъырын жоюбиз.

«Аны аты Темир кыя эди. Сизинча – «Железна скала». Анга алай кыркууу, жандаурукту, бет деген затлары билдиргенде, оюн атагандыла. Ол кесини амалыкыны кыаууму бла Стамбул тѳгериге, кыялы Македонияда, булуту болгар жайлыккада аман ишле этип айланганды. Аны кыолундан токъсан тогузу адам ѳлгенди, ол санда кыарла, тилериде эди.

Бир кюн кыяларда аны тѳгерин патчахны кыарылу аскери алганды. Аллах аны ѳмѳрүнѳ узакъ этсин! Юч кюн турганды Темир кыя хорлатмай, тоз да ѳбѳрѳ кючѳкледен кѳрууларгана кыруулап кесин. Тѳртюнѳ кюнюн эртегилине уа кыялыны да алайдан жангыла. Бир кыуу тенги ѳлгенди, кыялына уа Стамбул майданында башкесин кыолундан жоюлгандыла.

Темир кыя, кыяны бара, соро-сороюле кыянокъ этген таша дорудунде отжа жуукъ жага эди. Бир кѳчѳ анга от алгъан кыялыны бла акъ мѳлек келди. Темир кыя жан алычуу Азраилин таныды: «Аллахны бургуру болсон. Мен хазырма, – деди ол. Алай мѳлек айты: «Угъай, Темир кыя, сени заманынг алыкыа келмегенди. Аллахны сѳксѳ тынгыла. Ёлим тѳшкѳден турсанг, бар да жер тобюнде болган байлыкыны кызып алып, алтынга алыш. Андан сора, жети жол бирге кыошулган жерге тобегинчи, кюн

чыкыргъан жанчына барып тур. Анда сен салкыч отогары, эркин тапчандары, абиде алгырга таза сууу, жолуолуаны сыйларга азгыры, арыгъан жолуолулагыа деген уруу иймиси калыны болган уу ишлерине. Алайны ѳтгенин юйонгѳ чакыры, алага кыула жумуш эт. Сени юйонгъ аланы билдире, сени алтынган аланы алтынлары болсон, сени кыянокъ алгъа жарасин. Билип кыял, Алай сени ауру гонкыларыны кечер кюн да келир. Сора Темир кыя:

– Не белги берилди манга Алай, гонкыларымы кечигендеги алтырма? – деп сорду. Мѳлек айтыды: – Сени кыятында жана тургъан отдан мыдыны болган кю кесуеуу ол да, жерге басдыр. Кыруугъан терек жашап башласа, чакыса, сени гонкыларын кезилерин билерсе.

Андан сора жыйырма жыл ѳтѳ. Падишахны кыярында, Аллах аны жашауу узакъ этсин, Дъждыдан Симирнага барган жолуу юсюнде, жети жол бирге кыошулган жерде ишленген кыянокъ юйонгъ оронден махтау айтады. Андан жарылу руйлейе бла, ач – тоюп, айыган – келип болуп, ауругъан – сау болуп кетгенди.

Жыйырма узун жылы ичинде хар ингринден кыарп турду Темир кыя ол жерге кѳлгѳн терек бутакына, алай ол кыаралгъанлай, жансызлай турду. Аны кыя кѳчлѳр мухта болула, болондо кючлѳр кючлѳс, башында чачы тоз мѳлекни канатларыча агарды. Бир эртенликте ол, ат аяк таууш эшитип, жолга чабып чыкыды да, атын кѳмѳк эдирип келген бирѳуеу кѳрдѳ. Темир кыя кесин анга атып, аттанды: – Къарындашым, кир юйюме! Бетингу кыу, сыйлан, кюн-кыаруу ал, кыялан тартып, кѳлѳнюгѳ кѳтѳр, – деп тиледи.

Алай жолучу, ачуланып: – Къарт! Тейма мени – деп кыячирде да, Темир кыяны бетине токоюрл кыямын сабы бла уруп, андан ары кетди.

Темир кыяны кыяны кыялды. Ол, жерден аур тап алып, ызындан сызып, жолучуна башын жарды. Атлы, иер юсюнде



Батчаланы Марина.

чакыла, башындан тутуп, жол бусуона жыгылды. Жюрегиде кѳркѳруу тутуп, Темир кыя, аны кыатына барып, мууха ауаз бла: – Къарындашым, мен сени ѳлтюрок кыюдум! – деди. Алай эле турган:

– Сен угъай, Аллахды жанчымы алгъан. Тынгыла. Бизни виалетни пашасы чакы, малкъ, толюк-сюз адамды. Мени шукъларым анга кыажуа турру ниет этгенди. Алай мен, ахчага алданп, аланы сатарга бара эдим. Мен ол аман ишле этерге ашыгып баргандыма, сен аттан таш тохтаты мени. Аллах алай бурду. Сау кыял! – деди.

Жарылуу кыялды Темир кыя арбауун. Ол гонкыларындан кыруу муратда жыйырма жылны ичинде минген басын бир ай эртегенде чакыса сыйды. Ала-сыз болуп кыялды ол кюл кесуеуу басдырып турган жерге. Ма сейрлик десенг! Ол жансыз терек каполоп этип, жашил кийим кийип, сары голлери чагып тура эди.

Ол заманда Темир кыя жерге кыяланып жылды. Нек десенг аныгылар эди улуу, жандуулар Аллах анга бир саткыны ѳлтюрге ниюч токъсан тогузу адамын жойганын кечиген.

Кыашхатауу школуу окуучулары **АНАХАЛАНЫ Алина** бла **БАТЧАЛАНЫ Марина** кѳчорондиле.

БАЛАЯКЪ КЪЫЗ – ТАНЗИЛЯ

Талай жыл мындан алгъа бир тауу юйорде ата-ана, ахула жашчык тууарын сакълагандыла. Алай сыйлы Аллах саугага кызыкык бергенди.

Элде бир ангылауу тишериуу, ол кызыкыны киндик аласы: «Бир кышун бел келтирлик», – деди. Келтирди. Ол балны багыр тагъа кыуды да, кызыкыны акъкыкыларын ары сурады. Ызындан жаш туусун деп этгенди эрте алай. Алай да болады, ызындан хайт деген жашла туадыла. Волод, Борис, Амет, Асар, Сора быйыл айтады: «Сабиег Танзиля деп атайма. Бара-бара кѳрѳрос, бу кыялды белгили адам боллугун!»

Басан таулары кырушалганын Гиржонаны ташы жаяу жолчукъларында чабып айланган кызыкык эсли болгандын, ага-сы кызына: «Биз, Зумакуллары. Черек аууунданыкы, огулары малкарыла», – дегенди. Сора Малкар ауауда жыйырмага жуукъ ол болганын, Зумакуллары Ышканы алде жашаган, битѳу да Россиде, Шиман Кавказда да, белгили болган кыял кыбуруу Абайланы Солтанбек да Ышканды тууганын, анда ѳсгенин аныгыланды.

Кюлден бириде Улуу Ата журт уруу да башланды. Ызы бла кыялар таматала кызыкыкы аман оную ичиндеди. Танзиля да оижаллык кызыкык болуп, туугъан жеринден айрылды. Жолда бара, не саргыш эте болуп эди ол сабий?

Эрте эсли болгандын, кѳпкый-налгандын. Анасы быйыл эсгерсе эди: «Танзиля хар заманда да манга болушуп турганды. Къарындашлары да кыарганды. Аш этгенди, бистыр жууганды. Ансы жашааллык тойлоу эдим, улуу юйорюу болуп, колго ишме да ишлеп, жетишпай эдим...»

Танзиля жырлагъа, жомакъ-лагыа тынгыларга бѳк ойгенди. Школда окугъанда окуяна. Аллахдан илхам келип, назмула жазарга кюрегенди. Туугъан жериде кыялхандан сора ол билимин ѳздѳрди: Москвага барып, Максим Горький атлы литератуна институтунда адабият курсланы бошайды. Анда кѳп белгили постле билим алыды. Расул Гамзатов, Энуад Мажалиев, Давид Кугулынов, Сергей Барздин, Мирзо Турун Заде, Михаил Калвиезде...

Бир кезимде Танзиля анасы Мариям бла Ышканды тыпыр ташларын жомгалгандыла. Анасы биле кыялы ослери бла мал кыар чѳрѳгѳни боюнда кийиле илгендерни суратха, кинога да алынганды.

Ол чакъда Владимир Ворокко оператор болуп, Танзилялары бла барганды аты Огулары Малкарыла. Ол, кыюмгалганды, Танзиляны Бурзуларынды тишигиз да, кыо-лумдан тутугъу. Мен анга биз бол айланабыз, сиз мени шукъларым дедим. Алай аттын, кѳчѳр, кыялай союсиз да.

Башчы ыразы болду. Сора жер, бийги жышчыкыны кыюлу алып, быйлай айтыды: – Аксылы бол да, бар Катгыга. – Сен а не? – Мен ѳрѳресе, шукълуу бла айланам. Биз бир кѳчѳр барлыкъ-бары болды. Бар, мен а келирме. Бар, акылы бол.

Жашчык, атасына кыарп, башчыны бир ары, бир бери эте, саргыша кетди. – Бар, наным, мен келирме. – Келирмесе? – Сабий кыулакъ салды. Бир тишериуу аны ардан чыгарды. Сабий кѳздѳн ташайганды, жер-сир айтыды: – Анди хазырма, ѳлтюргеюз мени.

Быйлай бир ангылашымагъан зат болду. Бир такыйкына



– Къоркъма, мен да сени кыарындашыма, – деди ол а. «Не болса да, минебиз Абай кыялга. Алай аруу тамашалык бар эди тѳгерекде-баша. Керти да, жомакылы да, кыял азды кѳрѳнгенча, аллай ариулык тыпыр ташы-шым Малкарарымда», деп эсгереди Танзиля.

Ол алны кыартлары, ахшы адамлары жыйылып, Танзиляны намасына кыю кыурамлык да кеосиде, жарык ушак да бардырадыла. Эсден кетмелик итилик эди ол!

Хуу Танзиляны поэзиясы кѳп макъамды. Болса да анду мадхлык да барды; жашуу ачылыгы эсе келеди. Суратлау оюмуру теренгили, тарыхны илги билгени, ангылауу постле акыялау мадарланы тынч табарга болушайды.

Биринчи китабына «Къада Ролле» деп атаганды. Ол аруу ат Танзиляны фахму жолу-логон ачыкылганын, жашуу жолу-нону, инсанлык бла назмуучулук кыадарына да белгисиди. Бу китап социал-жамауат магъаналыгы. Биринчиден, кыаридеологичны кызылгыкы бла жерек тазылык, жумушчылык бетден-бетте союлен заман ачыкылганды.

Поэт немс юсюнден жазса да, инсан эслилигичи унутмайды. Огурулуукуну, мамырыкыны сакъларын игилкиге итинмеклиди. Аны соймеклик, лирикасы бла ким да ѳктемленгенди. Ол тауу тишериуулагы алап да кѳп жазганды. Ташдан алганды тѳкѳм, чыдамлык, халкы бергенди адамлык, туугъан жери уа чомартлык бергенди кыяда голле.

Танзиля улуу орус адабиятын, дуния поэзиясыны усталарындо юйренгенди он тишериуу назмуучулдан биринчи болуп, РСФСР-ни Горький атлы, Чуваш Республиканы Эмине аты кыярал саугаларын, «Дружба народов» орденин алгандын, СССР-ни Баш Советини эмда Нальчик шахарны депутатты айрылгандын.

Танзиляны назмулары магъаналыгыла эл сезимлиди. Адамлык шартлары аспамдыла. Боюнлоконде аны битеу кыялда танышдыла. Аны аты биле совет поэзияны белгилеуу улу постарини ичинде айтылады, – деп чертеди битѳу да дунияга белгили Къазысыбыз. Ол сѳлѳрге тийишли болган а насыды.

КУРДАНЛАНЫ Аминат, Нальчик шахар, 3-чю школ.

Лев ТОЛСТОЙ

САБИЙЛИКНИ КЮЧЮ

– Ёлтюрге!... Атып ёлтюрге!... Бусагъатда атып ёлтюргеючю начасын!... Ёлтюрге!... Мурдарны боюнун кесерге!... Ёлтюрге, ёлтюрге! – деп кыячырадыла адамла.

Жесир а, кыаш тое, башын андан да бийик кѳтѳрди. Ол адамдан зѳѳ бѳк кѳрѳп болмай жанча кѳрѳнеди аланы.

– Барысын да кыарырга! Аманлыкчылына! Патчахлана! Басаланы! Начасланы да! Ёлтюрге, ёлтюрге бусагъатда! – деп тишериуу ауазла ачы эшитиледи. Алай жыйыныны башчылары, майданга жетип, анда жазы берирге огу этгенди. Майданга кѳп кыалмагандыла, шойуу орналгандыла, арт тизигинде сабий жылгы аны эшитилди.

– Атам! Атам! – деп, алтыжылкы жашчыкы, жыйыныны илме жаюр адамга жетерге коруше. – Атам! Не этдиле била санга? Тохта, тохта, ал мени да, ал!..

Ол сабий келген жанчында кычыркыла тохтадыла да, адамла, жуукъдан жуукъу эте башыдыла.

– Къаллай ойдомлочюкюкю! – деди бир тишериуу. – Ким керекчи санга? – деди башкасы, сабийге ийиле. – Атам! Мени атама ийгили! – деп чойлодди жашчыкы.

Бусагъатда быйлай атып ёлтюргеючю начасын, не алып айланабыз муну? – деп кычырадыла адамла.

Жесир а, кыаш тое, башын андан да бийик кѳтѳрди. Ол адамдан зѳѳ бѳк кѳрѳп болмай жанча кѳрѳнеди аланы.

– Барысын да кыарырга! Аманлыкчылына! Патчахлана! Басаланы! Начасланы да! Ёлтюрге, ёлтюрге бусагъатда! – деп тишериуу ауазла ачы эшитиледи. Алай жыйыныны башчылары, майданга жетип, анда жазы берирге огу этгенди. Майданга кѳп кыалмагандыла, шойуу орналгандыла, арт тизигинде сабий жылгы аны эшитилди.

– Атам! Атам! – деп, алтыжылкы жашчыкы, жыйыныны илме жаюр адамга жетерге коруше. – Атам! Не этдиле била санга? Тохта, тохта, ал мени да, ал!..

Ол сабий келген жанчында кычыркыла тохтадыла да, адамла, жуукъдан жуукъу эте башыдыла.

– Къаллай ойдомлочюкюкю! – деди бир тишериуу. – Ким керекчи санга? – деди башкасы, сабийге ийиле. – Атам! Мени атама ийгили! – деп чойлодди жашчыкы.

– Немча жыйынг болады, жашчыкы? –

– Не этерге сюеисиз сиз атам? – деп жууаппады жашчыкы.

– Бар юйонгѳ, жашчыкы, бар ананга, – деди жашчыкыга эр кишиден бири.

Жер аны эшитте эди энди. Аны бети боюнда муух болду.

– Аны анасы жокуду! – деп кычырды ол.

Жуукъдан-жуукъ бола, жашчыкы, атасына жетип, аны кыюунуна ерледи.

Жыйын а кычыра эди: «Ёлтюрге! Асарга! Атып ёлтюргеючю начасын!»

Нек кетгенсе юйден? – деди атасы жашына. – Не этерге сюеиде ала санга? – дей эди жашчыкы. – Сен ма быйлай эт, – деди атасы. – Кыалай? – Катошаны таныйса да? – Кыошунуму? Танымай а. – Анга бар да, анда тур. Мен а... мен келирме. – Сенсиз барлыкъ тойюле, – деди да, жашчыкы жылды.

– Не бармайса? – Быйла сени тойген этердиле. – Угъай, зат да этерик тойлодуе. Жесир, жашчыкыны кыолундан

тышорюп, жыйыныны башчысыны кыатына келди да: – Тынгылачыгызы, – деди, – мени кыялы союсизги, кыяды союсизге ѳлтюргѳс, алай муну кыятында угъай, – деп, жашуну кѳрѳтѳрду. – Эки такыйкылар Бурзуларынды тишигиз да, кыо-лумдан тутугъу. Мен анга биз бол айланабыз, сиз мени шукъларым дедим. Алай аттын, кѳчѳр, кыялай союсиз да.

Башчы ыразы болду. Сора жер, бийги жышчыкыны кыюлу алып, быйлай айтыды: – Аксыл

